

HVAD ER KLYNGELANDSBYER OG HVAD KAN DE SOM ANDRE LANDSBYER IKKE KAN? *state of the*

Seminar: Landsbyklynger – fremtidens model? Horsens 19. januar 2017,
Lektor, Ph.d. Lea Holst Laursen, Institut for Arkitektur, Design og Medieteknologi, AAU

BEHOV FOR NYE TILGANGE

”Tilbagegangsproblematikken synes at afføde et behov for at revurdere den tilgang arkitekten og byplanlæggeren har til byen og byudviklingen. I de sidste mere end hundrede år har vækst paradigmet været stærkt forankret i arkitektur og planlægning og i de principper, som har været gældende for byudviklingen. Siden industrialiseringens eksplosive byvækst har planlægning handlet om at håndtere den ekspansive udvikling på en hensigtsmæssig måde..... ”

(Laursen og Braae, 2006)

Landsbyklynger som mulig metode til at håndtere udfordringerne i de danske landsbyer og landdistrikter

TILGANGEN TIL FELTET

”Landsbyklynger som en udviklings- og tilpasningsstrategi. I stedet for at miste alle funktioner og services i lokalområdet, går landsbyerne sammen og samarbejde om eks. købmand, skole, sport og kulturelle aktiviteter. Dermed er tanken at indenfor et par kilometer kan der opnås en fremtidssikret servicestruktur, hvor fokus er på at styrke klyngen, men ikke nødvendigvis den enkelte landsby”

(Laursen og Møller)

Fra et os til et vi:

”Tidligere var vi selvbærende landsbysamfund, der kunne det hele selv. Fremadrettet skal vi være en selvbærende egn, der bygger på samarbejde og tillid og udarbejder en fælles strategiplan. Vi skal glæde os over det, der er skabt og det, der kan skabes i hele området”

Aage Dahl, Lem, om opstarten af landsbyklyngen: Sydvest Salling, Landsbyklynger, facebook, 10 januar 2017

39 landsbyklynger i Danmark

HVAD ER EN LANDSBYKLYNGE

En række landsbyer samles i en netværksstruktur, hvor landsbyerne både arbejder sammen og bruger hinandens styrker, samt udvikle den enkelte landsby

DEFINITION PÅ LANDSBYKLYNGE:

et antal landsbyer, i relativ nærhed til hinanden, der har en form for fælles stedsidentitet og socialt fællesskab, og som samarbejder på flere områder, i en netværksstruktur, der ikke udelukkende er del af den kommunale organisation, hvor de benytter hinandens styrker og udfordringer, samt borgernes evner, viden og erfaring, til at udvikle den individuelle landsby udover dens egne potentialer, og hele klyngen

(Laursen et al 2015)

HVAD ER EN LANDSBYKLYNGE

FJORDKLYNGEN:

Ulbjerg, Skringstrup, Sundstrup, Nr. Rind, Låstrup og Skals.

Landsbyerne er placeret i et cirkelslag med en diameter på ca. 9,5 km fra Ulbjerg i nord til Skals i syd

Stor variation i landsbyernes indbyggertal

Sammenlagt bor der 2852 indbyggere i de 6 lokalsamfund

Er en forening med vedtægter, generalforsamling og bestyrelse hvor der sidder to fra hver landsby

HVAD KAN EN LANDSBYKLYNGE?

TESEN BAG LANDSBYKLYNGER ER:

- at der er behov for én samlet indsats, der kan tilpasse, bevare og udvikle det levede hverdagsliv i landsbyerne
- at der er et potentiale i, at landsbyerne samarbejder og netværker i klynger for at bevare landsbylivet
- at landsbyens udfordringer vanskeligt kan klares af den enkelte landsby alene - sammen står man stærkere og man kan opbygge en kritisk masse både i forhold til aktiviteter og foreningsarbejde, men også i forhold til dialog med kommune og andre instanser

HVORFOR LANDSBYKLYNGER OPSTÅR

Som modreaktion:

Opstået på baggrund af en 'ydre fjende' (kommunen)
Landsbyerne oplever en brændende platform

Som strategisk projekt:

Forsøg med mere styrede og formaliserede processer
Udvikle en reel organiseringsmodel/metode for landsbyklynger

EN LANDSBYKLYNGE KAN FUNGERE BÅDE MED OG UDEN BRÆNDENDE PLATFORM

SKABE EN ATTRAKTIV LANDSBYREGION:

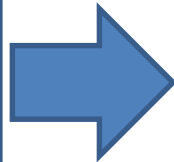
- En landsbyklyngen kan afspejle et geografisk område med samlet klangbund, hvor fokus er på samarbejde, nærhed, tryghed, fællesskab og attraktiv bosætningsmulighed

HVORDAN GØR MAN - en landsbyklynge metode?

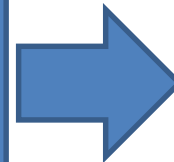
OPSTARTSSFASE

- Indblik og overblik over foreninger og ressource personer
- Introduktionsmøde
- Ryste-sammen bustur

UDVIKLINGSFASE

- Nedsættelse af provisorisk klyngeråd
- Strategisk udviklingsplan
- Digital platform
- Ejerskab og organisering
- Kommune-samarbejde

KONSOLIDERINGSFASE

- Udvikle vedtægter
- Generalforsamling
- Plan for udviklingsarbejdet
- Nedsættelse af arbejdsgrupper

OPSTARTSFASE

- - Indblik og overblik over foreninger og ressource personer
- - Introduktionsmøde
- - Ryste-sammen bustur

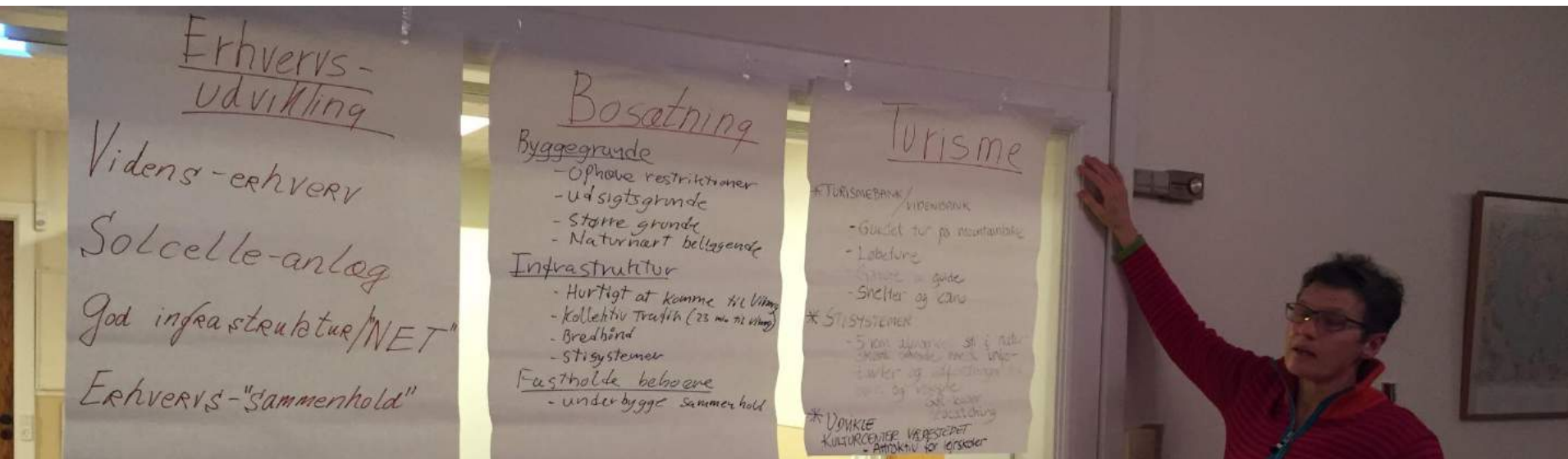
UDVIKLINGSFASEN

- - Nedsættelse af provisorisk klyngeråd
- - Strategisk udviklingsplan
- - Digital platform
- - Ejerskab og organisering
- - Kommunesamarbejde

KONSOLIDERINGSFASE

- - Udvikle vedtægter
- - Generalforsamling
- - Plan for udviklingsarbejdet
- - Nedsættelse af arbejdsgrupper

TID - det tager lang tid

Det at starte en landsbyklynge er en lang proces

Stille sig følgende spørgsmål:

- Hvorfor er samarbejde en god ting?
- Hvad man er god til i klyngen?
- Hvad er problemerne – nu og i fremtiden?
- Hvad kan der samarbejdes om?
- Hvad er det lokalbefolkningen brænder for?
- Hvordan ser fremtiden ud?

HVAD KAN EN LANDSBYKLYNGE?

POTENTIALET I LANDSBYKLYNGER

- en helhedsorienteret strategisk tilgang, der kan sikre en prioriteret indsats og det giver mulighed for at arbejde strategisk med de udfordringer og potentialer som er tilstede
- kan være samarbejdende organ, der skaber gode samarbejdsrelationer mellem lokalsamfundene og mellem landsbyer og kommune
- opretholde den kritiske masse og fortsætte det foreningsliv som traditionelt er en af nøglerne til livskvalitet i lokalsamfundene

LANDSSTRUKTURER I EN STØRRE PLANLÆGNINGTEORETISKS KONTEKST

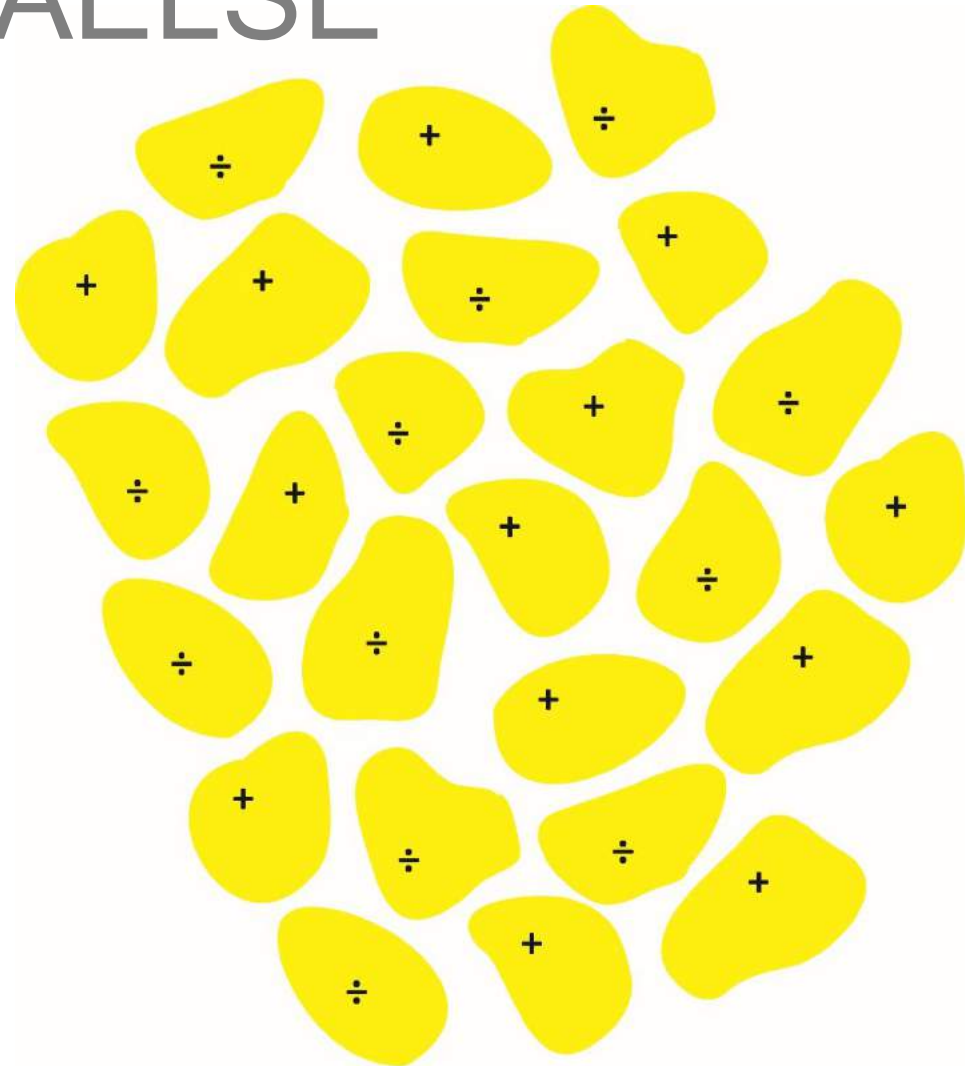
- RELATIONEL STEDSTEORI
- STRATEGISK PLANLÆGNING
- BORGERINVOLVERING

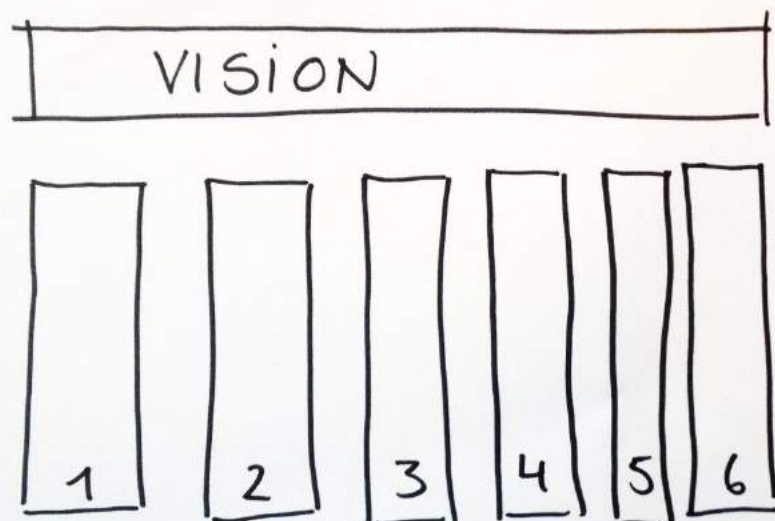
RELATIONEL STEDSFORSTÅELSE

En relationel stedsforståelse,
hvor steders gensidige
afhængighed udnyttes til at
udvikle steder i sammenhæng

STRATEGISK PLANLÆGNING

- Healeys: samarbejdende, strategisk tilgang til planlægning: “strategic spatial planning as a process of facilitating community collaboration in the construction of strategic discourse, in strategic consensus-building (Healey 1996, p230)
- Albrechts: en strategisk planlægning, der udvikler “a vision, actions and means for implementation are produced that shape and frame what a place is and may become” (Albrechts 2004, p747).

Natur

- * Hjemmeside ajourført/opdateret
- opbygges således at der er sammenkødnng af klyngeandsbyer
- * Gratis fiskeri - betaling pr mobilpay (Varestedet)
- * Kano - samarbejde m Viborg Sportsfiskerforening
- * Overnatningsmuligheder - vobckse på varestedet - shetter Postcode i Skals - Skningstrup

Energi/miljø

- Bevare byen som nu
- Etablering af biogasanol
- områdets ressourcer udnyttes
græs - enge
vode - a
kellu - mark
gulle - hardsyr
→ til byens behov

FRA INDDRAGELSE TIL INVOLVERING

Tendenser peger i retning af at borgerne (skal) inddrages mere i den kommunale beslutningsproces og at der skal andre og supplerende modeller til den "traditionelle" folkevalgte demokratiform. Dette skyldes forandringer i vores velfærdsmodel, som er under pres ikke mindst i de mere udsatte perifere områder. Det skyldes ligeledes at mere dynamiske samarbejdsrelationer ønskes fremmet. (Agger et al

TAK FOR NU!